



2022

Faaliyet Raporu

FAALİYET RAPORU 2022

© Özgürlük Araştırmaları Derneği, 2023

Bu alışma Friedrich Naumann Vakfı'nın katkılarıyla hazırlanmıştır.

Tasarım ve Dizgi:
Serbest Kitaplar
serbestkitaplar.com

Özgürlük Araştırmaları Derneği

ankaya Mah., Atatürk Bul., No.160 D.10 ankaya, Ankara

(312) 213 24 00

www.oad.org.tr info@oad.org.tr

ozgurlukarastirmalari ozgurlukar

5	TAKDİM
10	2022'DE NELER YAPTIK?
13	VİZYON VE MİSYON
14	KURUMSAL STRATEJİ
16	PROJELER
24	SEMİNERLER & KONFERANSLAR
30	ÖZGÜRLÜK BULUŞMALARI
34	YAYINLAR
48	BASINDA ÖAD
54	ÖAD EKİBİ YURTDIŞINDA
58	SOSYAL MEDYADA ÖAD
62	PARTNERLERİMİZ

TAKDİM

Değerli Özgürlük Dostu,

Yaklaşık iki yıl süren, ve Türkiye’de ve dünyayı kasıp kavuran COVID-19 virüsü ve buna bağlı kısıtlamalar ile gündeme gelen salgın dönemini geride bıraktık. Geçtiğimiz salgın dönemi, bireysel hak ve özgürlüklerin tatbikini güçleştirmiştir. Sokağa çıkma yasağı başta olmak üzere pek çok kısıtlama, sivil toplumun olması gerektiği gibi işlemesi önünde bir engel teşkil etmiş, alkol yasağı, festival yasağı gibi kısıtlamalarla bireysel hak ve özgürlükler derin yara almıştır. Pandemi döneminin kısıtlayıcı niteliği, neyseki, 2022’nin ortalarında hayatımızdan ilk defa uzun soluklu olarak çıkmış, sokağa çıkma yasakları ve maske zorunluluğu başta olmak üzere bireysel özgürlüklerin tatbikine yönelik engeller ortadan kalkmıştır. Buna rağmen,

2022 senesi, Türkiye’de ekonomik ve sivil özgürlükler, hukuk devleti anlayışı ve liberal demokrat değerler başta olmak üzere Özgürlük Araştırmaları Derneği olarak benimsediğimiz pek çok değer önündeki tek engelin, salgın dönemi uygulanan kısıtlamalar olmadığını bir kez daha hatırlatmıştır.

Avrupa Konseyi’nin Türkiye aleyhine verdiği nihaî ihlal kararına rağmen tutukluluk hâli devam eden Osman Kavala başta olmak üzere Can Atalay, Çiğdem Mater ve Mücella Yapıcı gibi pek çok hak savunusunun yargılandığı Gezi Davasında yaşanan hak ihlalleri, 2022 senesinin Nisan ayında, daha önce verilen Çarşı davasıyla tefrik edilme kararıyla daha çarpıcı bir boyuta ulaştı. Söz konusu davada, Osman Kavala’nın 2 yılı aşkın bir süredir cezaevinde tutulmasına sebep

olan ve Türk Ceza Kanunu'nun 328. maddesinde düzenlenen "devletin dış güvenliği veya dış siyasal yararlar bakımından niteliği itibari ile gizli kalması gereken bilgileri siyasal veya askeri casusluk maksadıyla temin etmek", kamuoyunda bilinen adıyla "casusluk" suçundan beraat ederken, aynı davada TCK'nin 312. maddesi uyarınca Türkiye Hükümetini Ortadan Kaldırmaya veya Görevini Yapmasını Engellemeye Teşebbüs Etme suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılmasına ve bu suçtan tutuklanmasına oy çokluğuyla karar verildi. Aynı duruşmada, Gezi Davası'nın diğer sanıkları olan Can Atalay, Çiğdem Mater, Mücella Yapıcı ve Tayfun Kahraman'ın aralarında bulunduğu 7 sanık hakkında aynı suç fiiline yardım etme iddiasıyla 18'er yıl hapis cezası ve haklarında tutukalama kararı verildi. Böylece Gezi Davası'nda tutuklu sanık sayısı 8'e yükseldi.

Geçtiğimiz yıllarda adı Osman Kavala'nın kafkaesk yargılamasıyla özdeşleşen Gezi Davası'nda yaşanan hak ihlalleri, böylece daha büyük bir boyuta ulaşmış oldu. Müstenit suçtan

tutuklu yargılanırken Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin lehine defaatle "derhal serbest bırakılma" kararı vermesine rağmen kararın uygulanması şöyle dursun, atılı suçtan beraat edip başka bir suçtan tekrar mahkûm edilmesinin hukukî güvenlik ilkesiyle bağdaşması mümkün değil. Tüm bu dava süreci, Gezi Parkı Eylemleri'nin barışçıl protesto niteliğinin hukukun siyasîleşmesi yoluyla devleti alaşağı edecek bir isyan süreci olarak nitelendirilmesi, öncelikle Türkiye'de toplam ve ifade özgürlüğünü zedelemiştir. Bunun yanısıra, yalnızca duruşmada hazır bulunmak için Almanya'dan Türkiye'ye gelen Çiğdem Mater'in kaçma şüphesiyle tutuklanması, davada hukuk ilkelerindense siyasî saiklerin ön planda olduğu düşüncesiyle kamuoyunun yargıya olan güvenini zedelemiştir. Hepsinin de ötesinde, hükûmetin mevcut politikalarına karşı barışçıl ve demokratik bir ses yükseltmek isteyen bireylerin hukuk sopsasıyla korkutulması, Türkiye'de sivil toplumu, liberal demokrat değerleri ve bireysel özgürlükleri zor günler beklediğinin habercisi olmuştur.

Hukukun siyasallaşmasının temel insan haklarına ve bireysel özgürlüklere olumsuz yönde etki etmesinin 2022 senesindeki tek örneği, maalesef Gezi Davası süreci değildir. 2011 yılında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) Türkiye aleyhine karar verdiği Nahide Opuz davasından alınan ilhamla kadına yönelik şiddete karşı uluslararası hukuk alanında bir adım atmak isteyen Türkiye, öncülük ettiği Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nden (Kamuoyunda bilinen adıyla İstanbul Sözleşmesi) 2021 yılında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından imzalanan bir kararla çekilmiştir ve bu çekilme, başta hukukçular ve özgürlükçüler olmak üzere, Türkiye'de kadına yönelik şiddet ve hukuk devleti ilkesinin tesisi bakımından kamuoyunda üstün bir tepkiyle karşılanmıştır. 2022 senesinde, söz konusu çekilme kararının hukuka uygun olmadığı iddiasıyla Danıştay'da açılan dava(lar) görülmüş, ve önce ilk derece mahkemesi sıfatıyla davayı gören Danıştay 5. Daire ve ardından temyiz makamı Danıştay

İdari Dava Daireleri Kurulu (DİDDK) tarafından çekilme kararı hukuka uygun bulunmuştur.

Hukuku bireysel özgürlüklerin ve insan haklarının devlet müdahalesine karşı güvence olarak kabul eden klasik liberal düşünceye göre, 2022 senesinde görülen İstanbul Sözleşmesi davaları başta kadınların ve LG-BTI+'ların yaşama hakkı olmak üzere pek çok insan hakkını; aynı zamanda idarenin insan hakları ve temel özgürlükleri alanında keyfî karar vermesine karşı işletilmesi gereken denge-denetim mekanizmaları bağlamında hukuk devleti ilkesini zedelemiştir.

2022 senesinin Türkiye'de hukukun siyasallaşması ve bireysel ve toplumsal özgürlük alanının daraltılması bakımından en önemli neticelere gebe olan meselesi ise, hiç şüphesiz İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu aleyhine Yüksek Seçim Kurulu (YSK) üyelerine hakaret ettiği gerekçesiyle açılan ceza davası olmuştur. Söz konusu davanın ihtiva ettiği en büyük çekince, seçilmiş bir belediye başkanının ceza teh-

didiyle ve hukuk yoluyla koltuğunun tehdit edilmesinin yanı sıra, yaklaşan 2023 seçimlerinde adaylığına karşı kamuoyunda en fazla yeşil ışık yakılan isim olan İmamoğlu'nun yaklaşan Cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde hapis cezası ve siyasî yasak tehdidiyle karşı karşıya kalması olmuştur. İmamoğlu'na isnat edilen kamu görevlesine hakaret suçunun siyasallaşması, dönemin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun Ekrem İmamoğlu'nun yaptığı bir konuşmada sözde hakaret içeren ifadelerle karşı "Bunun bedelini bu millet sana ödetecek." sözlerini sarf etmesiyle kamuoyunun dikkatini çekmiştir. İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Nisan ayında kabul ettiği davanın ilk duruşması Kasım ayında görülmüş, ve savcı "kurul halinde görev yapan kamu görevlilerine görevlerinden dolayı hakaret" suçundan İmamoğlu hakkında 4 yıl 1 aya kadar hapis cezası ve TCK'nın 53. maddesi uyarınca seçme ve seçilme hakkından yoksun bırakılmasını (kamuoyunda bilinen adıyla, siyasal yasak) istemiştir. 14 Aralık 2022 tarihine ertelenen davada İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğ-

lu aleyhine 2 yıl 7 ay 15 gün hapis cezası ve siyasal yasağa hükmedilmiştir. Seçilmiş bir büyükşehir belediye başkanının maruz kaldığı bu yargı süreci, yaklaşan seçimler de dikkate alındığında vatandaşın hukuk devleti ilkesine ve temel hak ve özgürlüklere olan inancını zedeleyen önemli etkenlerden birisi olmuştur. Ekrem İmamoğlu hakkında hükmedilen hapis cezası ve siyasal yasak kararı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin kampüsünün bulunduğu Saraçhane meydanında yoğun bir katılımı protesto edilmiş, hükümet yetkililerin kararın hukukî olduğunun altını çizmesine rağmen kamuoyu İmamoğlu aleyhine verilen hapis ve siyasal yasak kararının siyasal olduğunu ifade etmiştir.

"Türkiye Ekonomi Modeli" ile şekillenen başta para politikaları ve faiz kararları olmak üzere ekonomi politikaları, piyasaya devlet müdahalesinin olumsuz örneklerinden birisini tecrübe etmemize vesile olmuştur. Faiz indirim kararlarıyla ekonomik istikrardan uzaklaşılması, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası başta olmak üzere ekonomik özgürlükleri doğru-

dan ilgilendiren kurumların bağımsızlığının zedelenmesi ile enflasyon ve kur başta olmak üzere hem makro hem de mikro düzeyde vatandaşın ekonomik özgürlüğünü tehdit altında tutmaktadır.

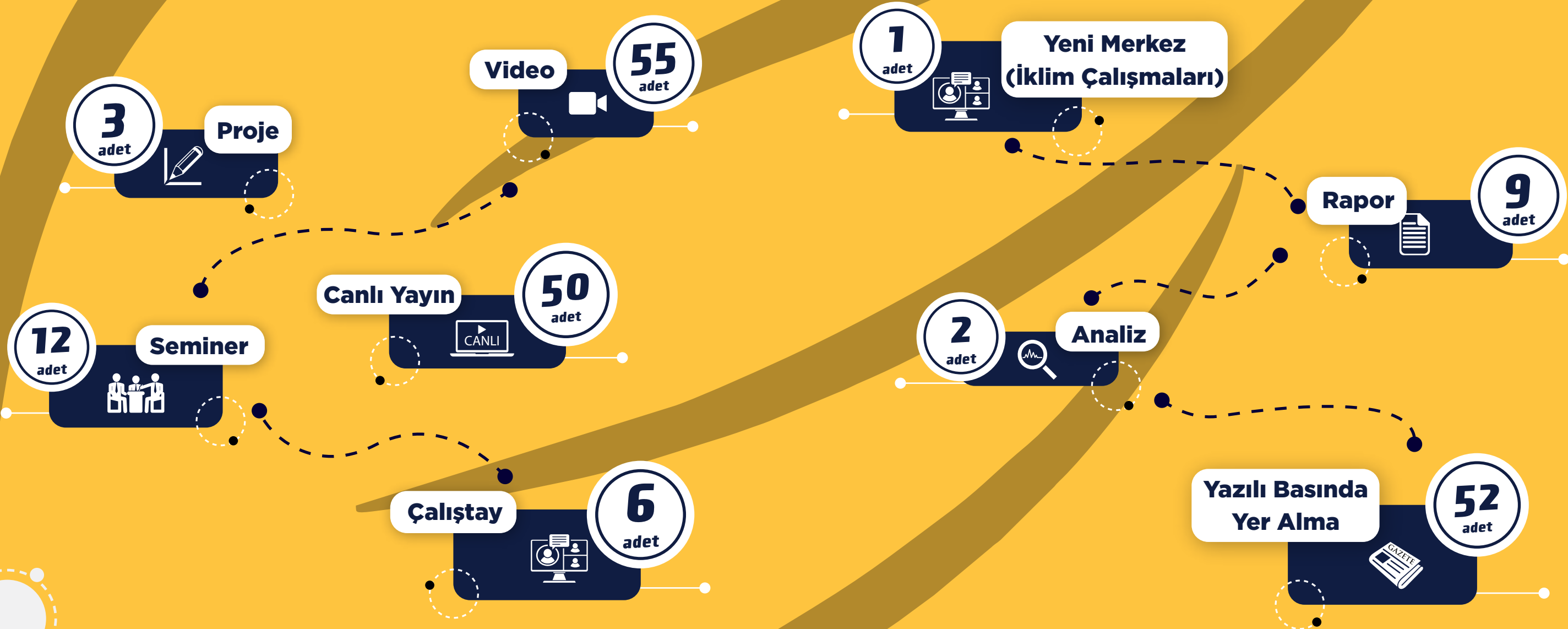
Bu yıl olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılı'nı işaret eden 2023 senesinde de Türkiye'de bireysel, sivil

ve ekonomik özgürlüklerin tesisi için ortaya koyduğumuz çalışmalar devam edecektir. 2023'te, tüm değerli özgürlük dostlarına özgür ve müreffeh bir Türkiye diliyoruz.

Özgürlükle,

Özgürlük Araştırmaları Derneği Ekibi

2022'de Neler Yaptık





VİZYON VE MİSYON

Özgürlük Araştırmaları Derneği (ÖAD), 2014 yılında bir grup akademisyen, iş adamı, gazeteci ve hukukçu tarafından, özgürlükçü ve bilimsel bir yaklaşımla kamu politikaları araştırmaları yapmak üzere, 2014 yılının Ağustos ayında kuruldu. Özgür ve müreffeh bir Türkiye vizyonuna sahip bir düşünce kuruluşu olan ÖAD'nin misyonu, Türkiye'de karar alıcılar arasında kanıta ve olguya dayalı politika yapımını, kamuoyunda da kanıta ve olguya dayalı politika tartışmalarını teşvik etmektir. Özgürlük Araştırmaları Derneği, çalışmalarını yaparken dayandığı liberal değerlerden güç alır. Evrensel insan hakları ve bireysel özgürlüklerin güvence altına alındığı, hukukun ve kuralların herkesin

üstünde olduğu, ahbap-çavuş kapitalizmine dayanmayan rekabetçi bir serbest piyasa ekonomisinin tesis edildiği bir Türkiye'nin, özgür ve müreffeh bir ülke olacağı inancıyla çalışmalarını yürütmektedir. Bu bağlamda, hâlihazırda Türkiye'nin en önemli meselelerinden birisi olduğuna inandığı "Kurumsal Reform" konusu ÖAD çalışmalarını içerisinde önemli yer tutar. Bu alanda projeler yaparak, Türkiye'nin kurumlarının evrensel standartlarda çalışmalarını temin edecek zeminin araştırılması, uluslararası iyi örneklerin incelenerek süreç ve yapılarında yapılması gereken değişikliklerin teklif edilmesi ÖAD projelerinin temel hedefleri arasındadır.

KURUMSAL STRATEJİ

ÖAD, çalışmalarında evrensel ve bilimsel etik standartlarını kendisine merkez alır. Çalışmalarını mümkün olduğu kadar fazla paydaşı kapsayıcı, bilimsel etik standartlara uygun bir surette formüle eder. ÖAD sıkı bir şekilde siyasi partizanlıktan uzak durur ve bağımsızlığını teşkil edebilmek adına yönetim kurulu kararı uyarınca devlet kuruluşlarından gelen fonları almaz/ kabul etmez. Hem kurum içi hem de kamuoyu ile ilişkilerinde şeffaflık ve dürüstlük prensiplerini esas alır. ÖAD araştırmalarının kalitesini garanti etmek üzere belirlediği yöntemler aşağıdaki gibidir: Yüksek Kaliteli Araştırma ve Analizler için ÖAD

Standartları Özgürlük Araştırmaları Derneği, çalışmalarının ve bu çalışmaların sonunda ortaya çıkan ürünlerin standardını belirlemek açısından birtakım prensipler belirlemiştir. Bu ilkeler ÖAD araştırmalarının standartlarını ortaya koyar:

Araştırma fikrine kaynaklık eden problem ve araştırmanın amacı net bir şekilde ortaya koyulmalıdır.

- Araştırmanın yöntemi (metodu) iyi formüle edilmeli ve araştırma süresince uygulanmalıdır.
- Araştırma, alanda var olan çalışmalara dair bilgi/referans vermelidir.

- Araştırma, var olan en güncel ve geçerli bilgi ve verilere dayanmalıdır.
- Araştırma içerisinde ileri sürülen tezler açık olmalı ve gerekçelendirilmelidir.
- Araştırma, alanda var olan bilgiyi geliştirmelidir.
- Bütün araştırmalar kapsayıcı politika önerileri getirmelidir.
- Araştırmada öne sürülen tezler ve getirilen politika önerileri araştırmanın metodu ve bulgularıyla uyumlu olmalı, iyi açıklanmalı ve (varsa) araştırmanın zayıf yönleri/

eksikleri belirtilmelidir.

- Araştırma sonucunda ortaya çıkan raporlar iyi yapılandırılmış, net ve anlaşılır olmalıdır.
- Araştırma raporlarında kullanılan dil objektif, kapsayıcı, yapıcı ve bütün görüşlere eşit mesafede olmalıdır.
- Bilimsel etik değerler ve ÖAD prensipleriyle çelişmediği sürece, fikir hürriyetine dayalı olarak hiçbir çalışmanın içeriğine müdahale edilmez. Editoryal müdahaleler bu kuralın istisnasıdır.



PROJELER



TÜRKİYE'DE YAPISAL REFORMLAR PROJESİ

Özgürlük Araştırmaları olarak 2019 yılından bu yana Türkiye'deki ekonomik gerilemenin, hukuki ve idari alanlardaki kurumsal yapının bozulması ve yozlaşmasının neden olduğu sorunları incelemekteyiz. Türkiye'de hukukun üstünlüğünü ve hesap verebilirliği artırmak, yapısal erozyonun önüne geçmek için National Endowment Democracy'nin desteğiyle yürüttüğümüz projenin ilk safhasında Yasama, Yargı, Kamu İhale Rejimi, Kamu Personeli Rejimi ve Medya Bağımsızlığı alanlarını ele aldık. Bu kapsamda beş çalıştaylar düzenledik; 5 rapor yayınladık ve 20 video hazırladık. Ayrıca siyasi parti, sivil toplum ve parlamento temsilcilerle görüşmeler gerçekleştirdik. Çeşitli siyasi par-

tilerden ve sivil toplum örgütlerinden 31 temsilci ile görüşerek projemizi ve raporlarımızı tanıttık.

Faz II adı verdiğimiz 2021-2023 döneminin ilk yılında ise Yasama Sonrası İnceleme Sistemi, Siyasi Parti Yasası, Seçim Yasası, Anayasa Yapım Süreci ve Yürütme (Hükümet Sistemi)'ye dair beş çalıştay düzenleyerek kamu politikası önerileri oluşturduk. Projenin kalan bir yıl boyunca Türkiye'nin sorun alanlarına eğilmeye, bunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirmeye ve bu önerileri kamuoyuyla paylaşmaya devam edeceğiz. Yapısal reform alanları hakkında hazırladığımız 50'den fazla kısa videoyu sosyal medya hesaplarımızdan izleyebilirsiniz.

YAPISAL REFORM NASIL YAPILIR?

*Reform süreci bir hastalığın iyileştirilmesi sürecine benzer: Teşhis, tedavi yöntemlerinin araştırılması, yöntemin kararlaştırılması ve tedavi. Yapısal Reform da eksiğin ve sorunun tespiti, çözüm önerileri, uzlaşma ve uygulama yoluyla yapılır. Demokratik bir devlette bu süreçlere tüm aktörlerin dahil edilmesiyle ve tartışma ortamının sağlanmasıyla yapısal reformlar yapılır. Hastalığın tedavisi için çok geç olmadan **#erkenteşhis #doürutedavi***



TÜRKİYE'DE YÜRÜTME VE İDARENİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI: TESPİTLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2017'deki kapsamlı Anayasa değişikliğinin yarırluğa girmesiyle birlikte hükümet sisteminin değişmesi sadece yürütmenin yapısı üzerinde etkili olmuş, yani yürütmede tekli yapıya geçilmiş, ancak kamu idaresinin örgütsel yapısında ve işleyişinde eşas bir değişikliğe gidilmemiştir. Böylece, genel oyla seçilen Cumhurbaşkanı tek başına hükümet politikalarını kararlaştırma yetkisine sahip hale gelmiştir.

Prof. Dr.
MUSTAFA ERDOĞAN



TÜRKİYE'DE SEÇİM SİSTEMLERİ: SORUNLAR VE REFORM ÖNERİLERİ

SEÇİM SİSTEMİ NEDEN ÖNEMLİ?

Partilerin seçimlerde elde ettikleri oyla kazandıkları temsilcilik arasında denge kuramayan, iktidarın denetlenmesini zorlaştıran, muhalefeti sistem içinde etkisiz kılan seçim sistemlerinde, özellikle politik kültürde demokratik değerler zayıfsa, siyasal kutuplaşma ve demokrasi açığı artar. Seçmenlerde oylarının ülkenin yönetilme biçiminde hiçbir fark yaratmadığı algısı oluşursa seçimler insanlar için çok az şey ifade eder.

Prof. Dr.

TANJU TOSUN



PEKİ NEDEN ÖNEMLİ YAPISAL REFORMLAR?

Sürekli değişen koşullarda bir makinenin verimli çalışabilmesi için bazı dişlilerin çıkarılıp yağlanması ya da yenileri ile değiştirilmesi gerekir. İyileştirmenin ve değişimin aciliyeti ve gerekliliği görmezden gelinirse yapıda bozulmalar başlar.

www.yapisalreformlar.com



ZOOMPOLİTİKON LİBERALİZM WEBİNARLARI

Özgürlük Araştırmaları olarak 2022 yılında gerçekleştirdiğimiz projelerden bir diğeri ise dünyada gittikçe artan popülizm ve otoriterlik eylemlerine yönelik liberal çözümleri tartışmayı amaçlamadığımız ZoomPolitikon Liberalizm Webinarları Projesi'dir. 2022 yılında ikincisini düzenlediğimiz bu projedeki amacımız kamusal tartışmalara liberal bir yön vermek ve popülizm ve kimlik siyasetinin yarattığı modern sorunlara liberal çözümler sunmak için yeni ve genç bir liberal ağın öncülüğünü yapmaktır..

Bu kapsamda liberalizmi farklı açılar-

dan tartışmak üzere Prof. Dr. Bican Şahin, Dr. Seval Yaman, Dr. Belgin Tarhan ve Dr. Nurettin Kalkan ve Berat Mutluhan Seferoğlu'nun konuşmacı olarak yer aldığı 12 haftalık bir çevrimiçi seminer serisi hazırladık. Yoğun ve interaktif bir tartışmanın olduğu bu webinarlardan 30 mezun vermenin mutluluğunu yaşamaktayız. Fikirlerin özgürce tartışılmasının ne kadar değerli olduğunu gördüğümüz şu dönemde Özgürlük Araştırmaları olarak çalışmalarımızı bu alanda da sürdürmeye devam edeceğiz.

DEVLETİN ALKOL POLİTİKALARINI İZLEME PLATFORMU



2020 senesinin sonunda kurulan platformumuz, Türkiye'deki alkollü içkilere yönelik artan yasakçı kamu politikalarını izlemeye, kamuoyunu bu konuda bilgilendirmeye ve farkındalık oluşturmaya hız kesmeden devam ettik. Devletin Alkol Politikalarını İzleme Platformu olarak bu kamusal politikalarını şu açılardan inceledik:

- Halk sağlığı krizinin boyutları (sah-te içki kaynaklı ölüm ve hastalıklar)
- Artan alkollü içki kaçakçılığı çevresinde hızla genişleyen karaborsa verileri
- Kamunun vergi kaybı
- Artan maliyetler ve ÖTV kaynaklı fiyat artışlarının düşürdüğü alım gücü
- Turizm, eğlence, yeme-içme sektörlerindeki doğrudan istihdam ve gelir kaybı ile tarım, nakliye, cam

şişe, plastik sanayindeki dolaylı istihdam ve gelir kaybı

- Hak ve özgürlüklere getirilen kısıtlamaların hukuki değerlendirilmesi
- Genç mutsuzluğu ve gelecek beklentileri

Hem üç aylık aralıklarla hem de yıl sonunda topluca yayınladığımız veriler 2021 yılının son aylarında ve 2022 ilk günlerinde 30 fazla ulusal ve uluslararası gazete ve televizyon kanallarında yer alırken. İki farklı uluslararası kuruluş tarafından da maddi olarak desteğe layık görüldü. Bu konuda yaptığımız çalışmalarla alanın tek örneği olan Devletin Alkol Politikalarını İzleme Platformu çalışmalarına hız kesmeden 2022 yılında da devam ediyor.

Sosyal medya hesaplarımız üzerinden Platformumuzu takip etmeyi unutmayın!



**SEMİNERLER &
KONFERANSLAR**

HUKUK UYGULAMACILARI İÇİN İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ SAVUNUCULUĞU

Av. Aynur Tuncel Yazgan | Av. Tuğçe Duygu Köksal
Av. Veysel Ok | Dr. Ali Rıza Çoban | Dr. Günal Kurşun
Av. Orhan Kemal Cengiz

Almanya Büyükelçiliği'nin desteğiyle 2022 yılında bir adet Hukuk Uygulamacıları İçin İfade Özgürlüğü Semineri düzenledik. İfade özgürlüğünün demokratik bir toplumda oynadığı rolün farkında olarak ve Türkiye'nin bu konuda yaşadığı ağır sorunları göz önünde bulundurarak, hukuk uygulamacılarının ifade özgürlüğü savunuculuğu konusunda bilgi ve birikimlerine katkıda bulunmak; bu konularda parçası oldukları davalarda uluslararası insan hakları hukuku standartlarını iç hukukta en etkili bir şekilde ileri sürebilme ve

kayda geçirme becerilerini geliştirmek amaçladık. Başarıyla tamamlanan seminerin ardından 2023 yılında için üç yeni seminer için kolları sıvadık. Sosyal medya hesaplarımızdan seminer duyurularını takip edebilirsiniz.

Bu seminerler:

- Hali hazırda ifade özgürlüğü davalarına bakan avukatları
- Gerek müdafii ve gerekse vekil olarak ileride bu tür davalarda etkin bir şekilde rol oynamayı düşünen avukat ve stajyer avukatlara yönelikti.

özgürlik freedom
araştırmaları research
derneği association

Hukuk Uygulamacıları İçin İfade Özgürlüğü Savunuculuğu SEMİNERLERİ

18-19-20 Kasım
Ankara

Av. Aynur Tuncel Yazgan
Av. Tuğçe Duygu Köksal
Av. Veysel Ok
Dr. Ali Rıza Çoban
Dr. Günal Kurşun
Av. Orhan Kemal Cengiz

www.oad.org.tr

Seminer Konuları:

- 1) İfade Özgürlüğünün Genel Prensipleri ve Uluslararası İnsan Hakları Hukuku,
- 2) İfade Özgürlüğü, yargıçlar ve avukatlar, Nefret Söylemi ve Şiddete Kışkırtma,

- 3) “Dezenformasyon suçu” “Devlet Kurumlarını Aşağılama” ve “Cumhurbaşkanına hakaret” suçları ve İfade Özgürlüğü,
- 4) Hakaret ve İfade Özgürlüğü,
- 5) İfade Özgürlüğü Bağlamında Bireysel Başvuru Hakkı



TÜRKİYE'DE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ 2022 RAPORU TANITIM KONFERANSI

Burak Bilgehan Özpek ve Nevşin Mengü

Ülkelerin demokratikleşme skorlarını ölçen bütün indeksler, Türkiye'nin son yıllarda gerilediğini ve otoriterleştiğini göstermektedir. Türkiye'nin indekslerdeki yerinin gerilemesi ve otoriterleşme eğilimi, özgürlükler ve insan hakları konularını derinden etkilemektedir. Endişe verici bu durumun etkilediği alanlardan biri de şüphesiz basın özgürlüğüne ilişkindir.

Bu çerçevede, Özgürlük Araştırmaları Derneği olarak 2014 yılından bu yana

Türkiye'de basın özgürlüğünün durumunu incelemekteyiz. 2021 senesinde de bu konudaki misyonumuzu yerine getirmek amacıyla Doç. Dr. Burak Bilgehan Özpek basın özgürlüğünün durumunu bizler için değerlendirdi. Friedrich Naumann Vakfı Türkiye Ofisinin desteğiyle yürüttüğümüz bu çalışmada elde ettiğimiz bulguları ve verileri kamuoyuyla paylaşmak için "Türkiye'de Basın Özgürlüğü (2020-2021) Raporu" başlıklı bir rapor, video ve konferanslar yaptık.

BURAK BİLGEHAN ÖZPEK

NEVŞİN MENGÜ

YAPISAL REFORM KONUŞMALARI:

TÜRKİYE'DE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ 2021 RAPORU
TANITIM KONFERANSI

MODERATÖR: NURETTİN KALKAN

7 ARALIK
SAAT 21:30

www.oad.org.tr



**ÖZGÜRLÜK
BULUŞMALARI**

Pandemide Çevrimiçi Özgürlük Buluşmaları olarak Youtube'a taşıdığımız ofis buluşmalarımıza yeniden başlamanın mutluluğunu yaşıyoruz. 2022 yılında farklı konularda üç uzmanı ağırladık. Ofisimize gelip, kahvemizi içip bizlerle tanışmak isterseniz yüz yüze Özgürlük Buluşmaları 2023 yılında da devam edecek.



Alkol Politikaları ve Yaşam Tarzı Kısıtlamaları

Çağın T. Eroğlu



Otoriteriyenlik ve Yaklaşan Seçimler

İhsan Dağı



Liberalizm ve Demokrasi İlişkisi

Bican Şahin



YAYINLAR

LİBERAL PERSPEKTİF: ANALİZ

Liberal perspektiften farklı konulardaki sorunları derinlemesine ele aldığımız ve çözüm önerileri sunduğumuz yayınlarımız hız kesmeden devam etti. 2022 yılında iki adet analiz ve dokuz adet rapor yayınladık. Tüm yayınlarımızın orijinal hallerine internet sitemizden, özetlerine ise Instagram ve Twitter hesaplarımızdaki kaydırmalı postlardan erişebilirsiniz.



İlgili rapor, hukuk düzeni tarafından korunmayan veya hukuk düzeninin dışında tutulmaya çalışılan uygulamalardan biri olan alkol tüketiminin kısıtlanmasını siyasi gündem ve aktörlerle ilişkilendirir. Benzer ajandaların sadece günümüz iktidarında değil Türkiye'nin geçmişteki siyasi dönem ve kültürlerinde de görüldüğü söylenir. Bu tür kısıtlamalar, alkollü içki tüketiminin özgürlük pratiğinin siyasal bir mücadele haline gelmesine neden olur. Kamusal alanda alkol tüketiminin serbest olması olgusundan çıkarılabilecek nihaî sonuç, kişinin bireysel tercihlerine bağlı bir özgürlük pratiği olması ve bu pratiğe

karşı çıkabilecek olumsuz sonuçların yasal önlemlerle engellenmesi olduğu belirtilir. Bu pratiğin yasalar ve mevzuat tarafından tanınır olması gerekliliğine dikkat çeker. Rapor, alkollü içki tüketimine dair düzenlemelerin ileride daha fazla olabilme ihtimalini de belirtir.



Bu rapor Türkiye'de alkollü içkilerin kamusal alandan reklam yasağı aracılığıyla dışlanmasını ölçülülük ilkesi çerçevesinde inceler. Yargı kararları ve mevzuat göz önünde bulundurularak 2013 yılında yapılan değişikliklerle 4250 sayılı İspirto ve İçkiler İhisi Kanunu'nu ile beraber gelişen saat ve mekan sınırlamalarını ve marka yasağından söz edilir. Türkiye'deki reklam yasağının hukuki yararlarının dünyada başarılı bir emsali olup olmadığı tartışılır. Almanya, Yunanistan, Kanada, ABD, Birleşik Krallık gibi diğer ülkelerin kısmi düzeyde olan alkol kısıtlama uygulamalarına dikkat çekilir ve karşılaştırma yapılır. Ayrıca, reklam yasaklarının alkol tüketimini azaltma amacına hizmet ettiği düşünülen ülkelerle karşılaştırınca dahi Türkiye'nin düşük tüketim rakamlarına sahip olması sebebiyle bu kısıtlamanın makul bir kamu politikası olup olmadığı sorgulanır.



LİBERAL PERSPEKTİF: RAPOR

Bir konu çerçevesinde en az 35 sayfa olan, uzmanlarımızın liberal perspektifle ele aldıkları, teorik tartışma ve ampirik veriler içeren rapor çalışmalarımızdan geçtiğimiz yıl dokuz adet yayınladık.



Türkiye'de Basın Özgürlüğü 2022 Raporu

Doç. Dr. Burak Bilgehan Özpek



Türkiye'nin dünyadaki tüm hukuk devleti ve yönetim endekslerinde gerilemesi, hukuk ve idari alanlarda kurumsal/yapısal bir erozyon gerçekleştiği ve Türkiye'nin ivedilikle reforma tabi tutulması gerektiği düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Bu düşünce çerçevesinde Özgürlük Araştırmaları Derneği, National Endowment for Democracy'nin desteğiyle birlikte "Türkiye'de Yapısal Reformlar Projesini" başlattık. Bu kapsamda belirlediğimiz reform alanlarından biri olan "Basın Özgürlüğü" konusunda Doç. Dr. Burak Bilgehan Özpek tarafından hazırlanan "Türkiye'de Basın Özgürlüğü Raporu 2022" başlıklı raporda, Türkiye'de mevcut medya düzenindeki sorunlar ve olası çözüm önerileri sunulmuştur.



Türkiye'nin Yeni Anayasası Nasıl Yapılmalı?

Ali Rıza Çoban

İlgili rapor, anayasaların halkın egemenlik yetkisini kullanarak kurucu belgeler olmanın yanı sıra, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin güvencesini sağlayan aynı zamanda devleti denetleyen organları barındıran sınırlama belgeleri olduğunu belirtir. Türkiye'nin anayasalarının yapılış biçimlerini ve niteliklerini eleştiren rapor geçmişteki anayasaların içerik olarak kapsayıcı ve sınırlayıcı olmadığını belirtir, bu nedenle de uzun ömürlü olmadıklarından söz eder. Günümüzde de Türkiye'nin anayasa yapma konusunda hâlâ ortak bir iradeye sahip olmadığından bahseder. İlgili olarak 2022'de %62 reddedilen Şili Anayasasından bahseder. Bu Anayasa Meclisi üyelerinin yarısı kadınlardan olmuştur ve sosyalistlerin çoğunluğunu oluşturmuştur; bu nedenle de muhafazakar kesim anayasanın haklar bakımından oldukça kapsayıcı olmasına rağmen reddedilmiştir. Bu deneyim, anayasa yapım sürecinde halkın rolünün önemine dikkat çeker. Sonuç olarak rapor, Türkiye'de de demokrasinin korunması ve toplumsal barışın tesis edilmesi adına çeşitli kimliklerin dışlanmadığı, yürütme yetkisinin keyfiliğini ortadan kaldıracak bir anayasaya olan ihtiyaçtan bahseder.





COVID-19 Pandemisi Sürecinde Kullanılan Kitlesel Gözetim Teknolojilerinin Kişisel Veriler ve Hukukun Üstünlüğü Açısından Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Mete Yıldız



Pandemide kişisel verilerin mahremiyeti (Vatandaşların kişisel verilerinin mahremiyeti hükümetlerden ve özel firmalardan nasıl korunabilir?), katılım/yönetişim (Kısıtlayıcı kamu siyasaları ve tedbirler bağlamında teknoloji kullanımında hangi kamu siyasası aktörleri ne gibi roller oynamaktadır?), şeffaflık (Bu verileri kimler hangi amaçla toplamaktadır? Veriler ne kadar süreyle ne şekilde saklanır?), hesap verebilirlik (Veri güvenliği ihlallerinden kim sorumludur? Yaptırımlar nedir?) ve sürdürülebilirlik (Orta ve uzun vadede söz konusu teknoloji kullanımının denetimi nasıl sağlanabilir?) gibi değerlerin tehdit altında olduğu algısı yaygın olarak gözlenmektedir. Bu bağlamda, bu rapor COVID-19 Salgını sı-

rasında birçok ülkede kullanılan kitlesele gözetim teknolojilerinin kişisel özgürlükler açısından ne gibi sorunlar yarattığını ve bu sorunların nasıl çözülebileceğini ülke örnekleri yardımıyla incelemekte ve bazı kamu siyasası önerileri sunmaktadır.



Türkiye'de Ekonomik Özgürlükler Raporu (2022)

İbrahim Enes Özkan



Fraser Enstitüsü 1996 yılından beri bir Ekonomik Özgürlükler Endeksi'ni hazırlamaktadır. Ekonomik Özgürlükler Endeksi'nin metodolojisinin geliştirilmesi aşamasında Milton Friedman, Rose Friedman, Douglass North, Gary Becker, William Niskanen ve Gordon Tullock gibi alanın önemli isimleri katkıda bulunmuştur. Ortaya çıkan katkılar ve sonrasında yapılan geliştirmeler sonucunda (1) Devletin Ekonomik Büyüklüğü, (2) Hukuki Sistem ve Mülkiyet Haklarının Güvenliği, (3) Sağlam Para, (4) Uluslararası Ticaret Serbestisi ve (5) Regülasyonlar şeklinde beş kategori ve bunlara ait 26 bileşen oluşturulmuştur. Tüm bu bileşenler 0 ila 10 arasında değerler alırlar ve nihayetinde bu değerlerin ortalamasının alınması bileşenlerin ait olduğu kategorinin skorunu ortaya çıkarır. Kategori skorlarının ortalaması da değerlendirilen ülkenin EÖE skorunu oluşturur. Ülke skorunun 10'a yaklaşması o ülkede kaynakların büyük ölçüde piyasa mekanizması aracılığı ile dağıtıldığını göstermektedir.



Türkiye’de Seçim Sistemleri

Prof. Dr. Tanju Tosun



Özgürlük Araştırmaları Derneği olarak son yıllarda ülkemizde yaşanan, dünya geneli hukuk devleti ve yönetim endekslerinde gerilememize sebep olan kurumsal/yapısal erozyonu inceleyip çözüm yollarını araştırmaktayız. Bu amaç çerçevesinde, National Endowment for Democracy’nin desteğiyle birlikte “Türkiye’de Yapısal Reformlar Projesini” başlattık. Bu kapsamda belirlediğimiz reform alanlarından biri olan “Seçim Yasası” konusunda, Prof. Dr. Tanju Tosun tarafından hazırlanan “Türkiye’de Seçim Sistemleri: Sorunlar ve Reform Önerileri” adlı rapor, Türkiye’de seçim sistemine dayalı sorunları inceleyen, bir seçim sisteminin tasarımında ne tür kriterlerin referans alınması gerektiğine odaklanmakta; bu çerçevede bir dizi reform önerileri sunmaktadır.



Siyasi Partilerde Reform

Pelin Ayan Musil

Pelin Ayan Musil tarafından hazırlanan “Siyasi Partilerde Reform: Partilere Örgütsel-İdeolojik Özgürlük ile Finansal Denetim ve Parti İçi Demokrasi Şartı ” başlıklı rapor, Türkiye’de Siyasi Partiler Kanunu’nda yapılması gereken reformları açıklarken aynı zamanda siyasi partiler literatüründeki toplumdaki bazı temel soruları ele alıyor; anlaşmazlıkları ve farklılıkları en geniş şekli ile temsil edecek partilerin ortaya çıkabilmesini sağlamak adına nasıl bir siyasi partiler kanunu yapılmalı, partiler ne kadar devletleşmeli, ne kadar topluma ait kalmalı, siyasi parti kanunlarının kapsamı ne olmalı, ne olmamalı gibi soruların yanıtlarını veriyor.



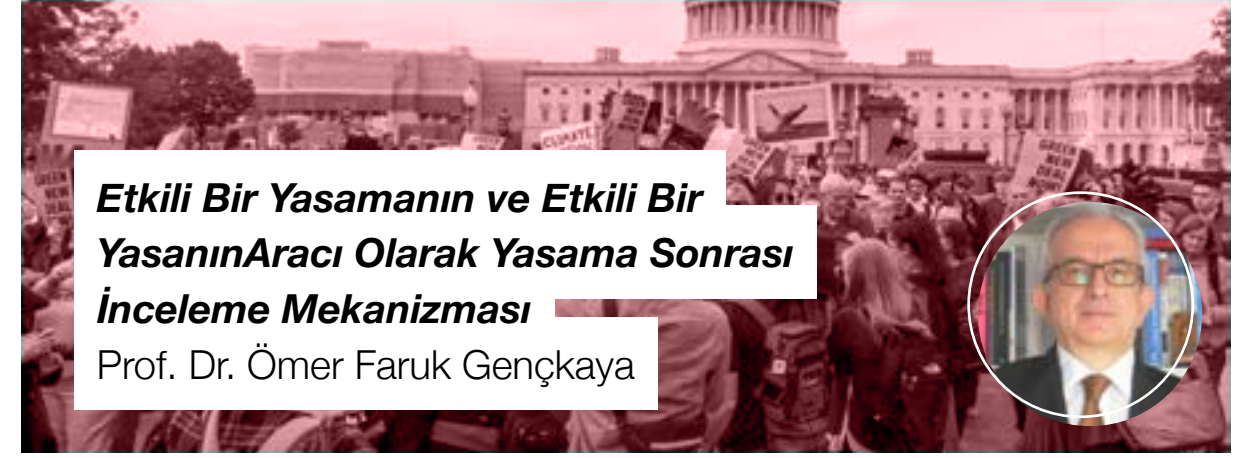


Türkiye'de Yürütme ve İdarenin Yeniden Yapılandırılması

Prof. Dr. Mustafa Erdoğan



İlgili rapor, Türkiye'deki yürütme ve idarenin güncel durumu hakkında değerlendirmeler yaparak, bu organların yeniden yapılandırılması için öneriler geliştirmeyi amaçlar. Türkiye'de 2017 Anayasa değişikliği öncesi yürütmenin siyasi düzeyini belirleyen hükümet yapısı parlamenter sistem çerçevesinde devlet başkanı ve bakanlar kurulu oluşturduğu belirtilir. Ancak, değişiklik ile beraber tekçi bir yapıya geçilmiş ve ilişkili olarak kamu idaresi atanmış profesyoneller yerine hükümetin atadığı siyasi aktörler tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Raporda kamu yönetiminin demokrasileşme sürecine engel olan faktörler olan aşırı merkeziyetçilik, hiyerarşik ilişkiler ve içe-kapalılık incelenir.



Etkili Bir Yasamanın ve Etkili Bir Yasanın Aracı Olarak Yasama Sonrası İnceleme Mekanizması

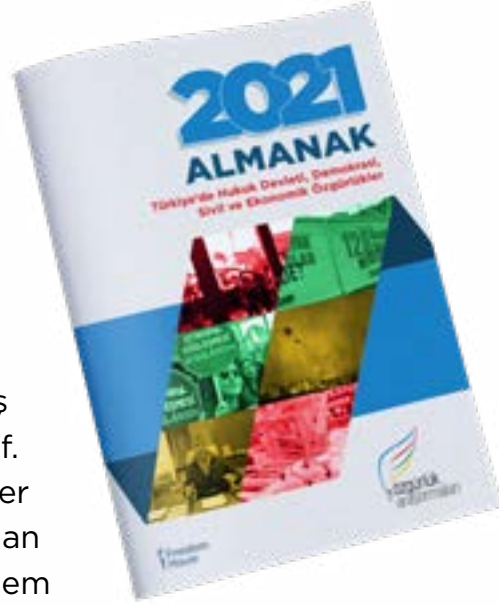
Prof. Dr. Ömer Faruk Gençkaya

“Türkiye’de Yapısal Reformlar” projesi kapsamında belirlediğimiz reform alanlarından biri olan “Yasama” konusunda Prof. Dr. Ömer Faruk Gençkaya tarafından hazırlanan “Kaliteli Bir Yasamanın ve Etkili Bir Yasanın Aracı Olarak Yasama Sonrası İnceleme” başlıklı raporunu yayınladık.





Bu çalışma Ekim 2020 - Ocak 2022 tarihleri arasında Freedom House iş birliğiyle yürütülen “Türkiye’de Hukuk Devleti ve Demokrasi İzleme Projesi” kapsamında hazırlanan Özgürlük Gündemi adlı bültenlerin sadeleştirilmiş hallerinin bütününden oluşmaktadır. 2020-2021 yıllarında Türkiye’de hukuk devleti, demokrasi, sivil ve ekonomik özgürlüklerde yaşanan en önemli olayların ele alındığı bu çalışmada sadeleştirilmiş halleri yer alan Özgürlük Gündemi bültenleri Prof. Dr. Mustafa Erdoğan, Doç. Dr. Ali Rıza Çoban, Ömer Faruk Şen, Enes Özkan ve İsrail Özkan tarafından hazırlanmıştır. Hem projede yer alan uzmanlara hem proje ekibimize teşekkür eder, bu çalışmanın zamanın en geçer akçe olduğu bu dönemde okuyuculara hızlı ve güvenilir bir bilgi ve yorum kaynağı olmasını temenni ederiz.

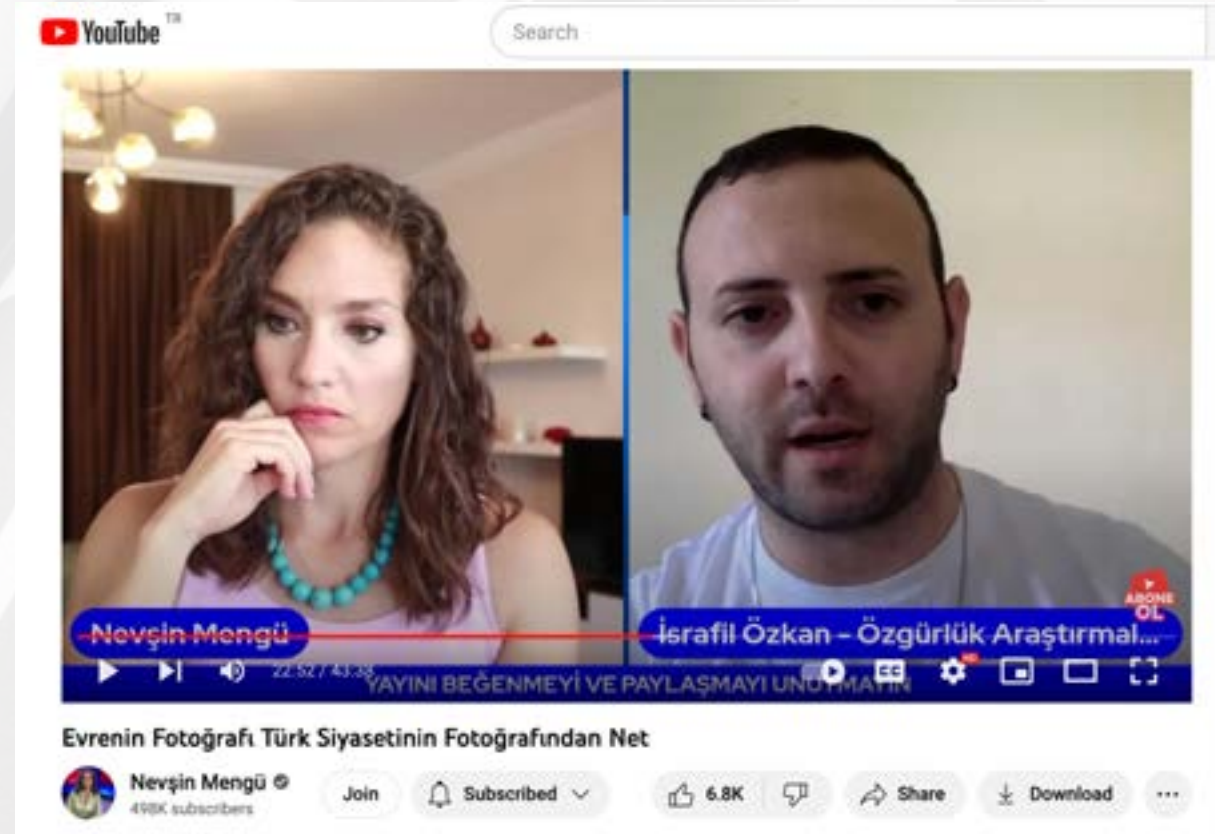


2022 yılı boyunca blogumuzda ekonomiden iklime değişikliğine, uluslararası endekslerin Türkçe çevirilerinden güncel siyasete ilişkin birçok konuda 55 farklı yayın yapıldı. Bunlardan bazılarını aşağıda yer alırken, diğerleri için internet sitemizi ve sosyal medya hesaplarımızı ziyaret edebilirsiniz.

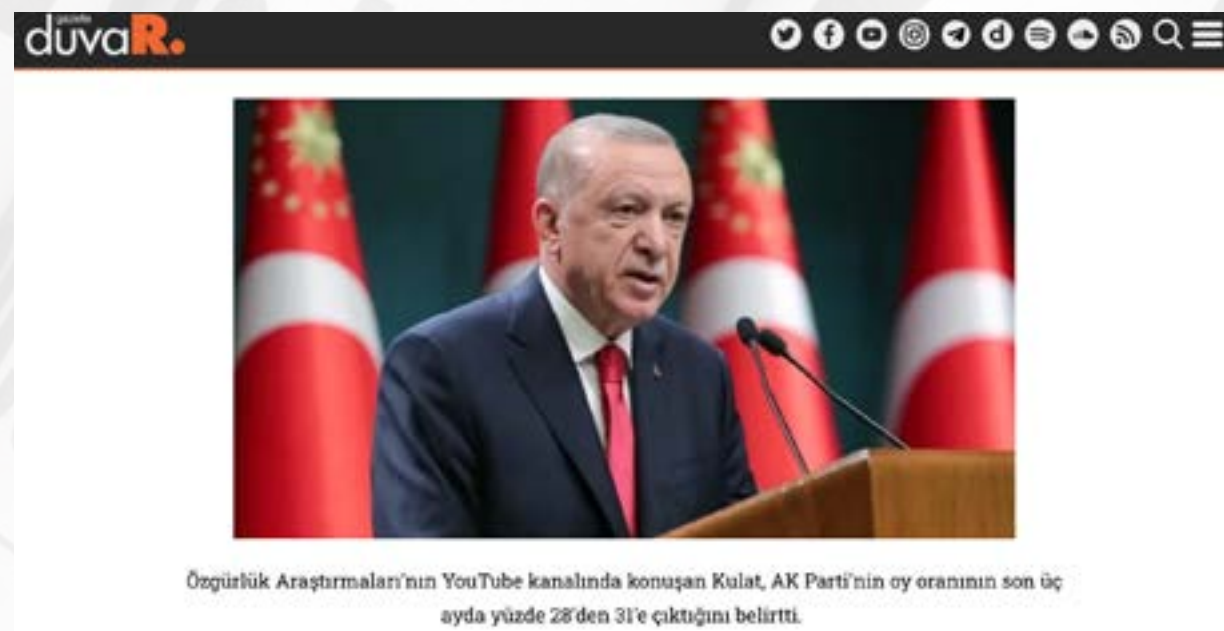
- Türkiye’nin İhtiyacı: Özgürlükçü Ekonomi Modeli
- Yolsuzluk Algı Endeksi 2021
- “İnsani Özgürlük Endeksi” 2021 Yılı
- Dünya Özgürlük Raporu 2022 (Freedom House)
- Türkiye’de Ekonomik Özgürlükler 2021 Raporu
- 2022 Hukukun Üstünlüğü Endeksi (Wjp)
- İklim Değişikliğinin Liberteryen Özel Mülkiyet Teorisi İle İncelenmesi
- Akp’nin Cemaatleşmesinden Devletin Cemaatleşmesine
- Ekonomik Özgürlük Ve Liberal Adalet
- Alkol Yasaklarının İstenmeyen Sonuçları
- Salgın Ve Yasaklar: 100 Yıl Sonra
- Covid-19 Pandemisi Sırasında Uygulanan Alkol Yasaklarının Etkileri

BASINDA ÖAD

2022 yılı boyunca derneğimiz 52 kere basında yer aldı ve yeni medya kuruluşlarıyla çeşitli işbirlikleri yaptı. Tüm basında yer almalarımızı internet sitelerimizde yer alan Basında Biz bölümlerinden takip edebilirsiniz:



YouTube video player showing a live stream. The video is titled "Evrenin Fotoğrafı Türk Siyasetinin Fotoğrafından Net". The stream is hosted by Nevşin Mengü, who has 498K subscribers. The video is currently at 22:52 / 43:38. The stream is titled "İsmail Özkan - Özgürlük Araştırmaları".



duvaR. news article featuring a photo of Recep Tayyip Erdoğan. The article is titled "Özgürlük Araştırmaları'nın YouTube kanalında konuşan Kulat, AK Parti'nin oy oranının son üç ayda yüzde 28'den 31'e çıktığını belirtti."



YouTube video player showing a live stream. The video is titled "Alkol fiyatlarına peş peşe zamlar | #dokuz8GÜNDEMİSİYASET". The stream is hosted by dokuz8haber, who has 2,877 viewers. The video is currently at 1:55 / 28:28. The stream is titled "İsmail Özkan - Özgürlük Araştırmaları".



TELE1 news article featuring a photo of Tuncay Mollaveisoğlu and his guests. The article is titled "Tuncay Mollaveisoğlu'nun konukları; İyi Parti Başkanışmanı Aytun Çıray, Eski Devlet Bakanı Ufuk Söylemez, Gazeteci Coşkun Aral, Siyaset Bilimci Prof. Dr. Tanju Tosun, Araştırmacı Dr. İbrahim Uslu ve Gazeteci Ceyda Karan". The article is dated "Anında Manşet Pazartesi 21.00".



- [09/01/2023] **Haber Erk**, *İmza kampanyası başlattılar: "Yüksek vergi uygulaması sahte içkiye bağlı ölümleri artırıyor"*
- [13/01/2023] **DW Türkçe**, *Alkol zammı | "Seçimden birkaç gün sonra fiyat düşebilir"*
- [16/01/2023] **Independent Turkish** *İçkiye zam yağmuru sürüyor...*
- [16/01/2023] **Tigris Haber** *2022'de kayıt dışı alkolden kaç kişi öldü?*
- [21/01/2023] **Cumhuriyet** *2022'de 38 kişi kaçak içkiden öldü*
- [21/01/2023] **soL Haber** *2022'de 38 kişi kaçak içkiden öldü*
- [27/01/2023] **Özgen Acar** *Asil Katil Ya Da Katiller Kim?*
- [27/02/2023] **Vaat İnceleme Platformu** *Alkol Vergileri*
- [06/04/2023] **Muhallif 2023 Ocak - Mart Türkiye Kaçak İçki Verileri**
- [07/04/2023] **Nevşin Mengü** *2023 Ocak - Mart Türkiye Kaçak İçki Verileri*
- [08/04/2023] **Özgür Aybaş** *Görünürlük Materyallerimizi Paylaştı*



**ÖAD EKİBİ
YURTDIŞINDA**



European Liberal Forum Genel Kurulu

Avrupalı liberal düşünce kuruluşlarının çatı örgütü Avrupa Özgürlük Forumu'nun (European Liberal Forum) yıllık genel kuruluna katılmak ve yeni yönetim kurulunu seçmek üzere Brüksel'deydik.



Asia Liberty Forum

Derneğimiz Proje Koordinatörü Bengü Öztan Körün bizi temsil etmek üzere Atlas'ın Nertwork'ün Asya Özgürlük Forumu'na katılmak üzere Filipinler'e gitti.



Think Tank Shark tank ve Europe Liberal Forum

Derneğimiz 2022 yılında Atlas Network tarafından Varşova'da, Europe Liberty Forum (Avrupa Özgürlük Konferansı) kapsamındaki Think Tank Shark Tank yarışmasına katıldı. Devletin Alkol Politikalarını İzleme Platformu projesiyle katıldığımız yarışmada en yaratıcı ve yatırıma layık proje seçilerek, birincilik ödülünü kazandık.



Liberal Leadership Academy

Ekimize yatırım yapmayı önemsiyoruz. Hem şahsi hem de profesyonel yetkinlikleri artan ekibimizle daha yenilikçi işler yapmaya özen gösteriyoruz. Hollandalı partnerimiz VVD International tarafından her yıl organize edilen ve liberal düşünce kuruluşu çalışanlarının kapasitesinin güçlendirilmesi için seminerler düzenlediği projesi kapsamında Lahey, Belgrad, Krakow ve Kopenhag'da etkinliklere katıldık.

A person is sitting at a desk, using a smartphone and a laptop. The smartphone screen displays social media icons like hearts and thumbs up. The laptop screen shows a social media feed. There is a cup of coffee on the desk. The text 'SOSYAL MEDYADA ÖAD' is overlaid on the bottom left.

SOSYAL MEDYADA ÖAD



C/ÖzgürlükAraştırmaları



@ozgurlikar



@ozgurlikarastirmalari



@ozgurlikarastirmalari



PARTNERLER

Partnerlerimiz



Activity supported by the
Canada Fund for Local Initiatives
Activité réalisée avec l'appui du
Fonds canadien d'initiatives locales

